

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Judit Kisvari

PM

2011-04-14
1 (13)

Diarienummer
2010/GAN0034

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Utredning om Praktisk yrkeskompetens framtid

Förslag till beslut

Utvecklingsförvaltningen föreslår att gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden antar förvaltningens förslag:
– att Praktisk yrkeskompetens blir en del av Tyresö gymnasiums Individuella alternativ.

Britt-Marie Lundberg Björk
Förvaltningschef

Judit Kisvari
Utredare

Sammanfattning

I och med att den nya skollagen och gymnasieförordningen träder i kraft i juli 2011 kommer det Individuella programmet ersättas av fem nya Introduktionsprogram. Två av de nya studievägarna; Yrkesintroduktion och

Individuellt alternativ liknar till viss del PRYK. Båda utbildningarna riktar sig till obehöriga elever.

Yrkesintroduktion består främst av yrkesinriktad utbildning medan Individuellt alternativ är en studieväg vars syfte är att få eleverna att gå vidare till Yrkesintroduktion, arbetsmarknaden eller annan utbildning så som folkhögskola eller vuxenutbildning. Även kommunens projekt Ung i Tyresö uppvisar vissa likheter med PRYK bland annat i fråga om målgrupp och syfte.

Förvaltningen anser att PRYK uppvisar mest likheter med den nya studievägen Individuellt alternativ. Båda riktar sig till ungdomar med stora kunskapsbrister från grundskolan och/eller som ligger långt ifrån att klara ett nationellt program. De båda verksamheterna har ungdomens förutsättningar och behov som utgångspunkt, vilket även gör att de båda kan utformas på ett flexibelt sätt.

Uppdrag

Den 17 mars 2011 fick utvecklingsförvaltningen i uppdrag av gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden att utreda Praktisk yrkeskompetens (PRYK) satt i relation till det nya gymnasieprogrammet Yrkesintroduktion samt till arbetsmarknadsprojektet Ung i Tyresö.

När flera alternativ erbjuds kräver det att kommunen på ett tydligt sätt kan visa vad föräldrar och elever erbjuds. De tre verksamheterna är lika varandra och det kan därför uppfattas otydligt för medborgarna vad de olika alternativen står för.

Förvaltningen har valt att även sätta PRYK i relation till det nya Introduktionsprogrammet Individuellt alternativ eftersom den uppvisar flera likheter med PRYK.

Praktisk yrkeskompetens (PRYK)

1.1.1 Bakgrund

Arbetet med att ta fram ett alternativ för de ungdomar som inte ansågs klara studier på gymnasiet startade våren 2004 då representanter från kommunen

satte sig ner för att diskutera möjligheterna kring att införa ett lärlingsprogram i kommunen.

I maj 2004 gjorde samma grupp ett studiebesök på Häverögymnasiet i Hallstavik som hade ett lärlingsprogram sen sju år tillbaka. Syftet med Hallstavikts lärlingsprogram var att fånga upp de ungdomar som saknade motivation för att studera på gymnasiet och där IV-programmet inte ansågs vara ett alternativt. På Häverögymnasiet betonade man vikten av att utbildningen speglade så lite ”vanlig skola” som möjligt eftersom dessa ungdomar oftast hade dåliga erfarenheter från den.

Efter besöket beslutade arbetsgruppen att starta upp utbildningen Praktisk yrkeskompetensutbildning (PRYK). Huvudmålet blev att ta emot ungdomar som med hjälp av stöd och tät kontakt med PRYKs handledare skulle få ett arbete efter tre till fyra års praktik med viss undervisning.

Projektlederen som även är en av handledarna för PRYK fick ansvar för kontakten med elev, förälder, skola och företag. En speciallärare fick ansvar för undervisningen i kärnämnen. Undervisningen var och är fortfarande inte obligatorisk utan ungdomarna väljer själva om de vill läsa ämnena i årskurs två och tre. Handledarna uppmanar emellertid eleverna att ta del i undervisningen.

I och med att lärlingsprogrammet startade informerades grundskolorna om det nya programmet. Målgruppen för programmet blev elever som grundskolan bedömde inte klarade av att gå på gymnasiet. Lokalerna förlades till Företagens hus på Radiovägen 1 för att undvika skolmiljön.

Inför hösten 2005 valde grundskolan ut de första eleverna som de ansåg skulle passa för programmet. Därefter träffade de ansvariga från PRYK ungdomarna tillsammans med deras föräldrar för att presentera programmet. I samtalen med ungdomarna kartlades motivationsnivå samt önskad yrkesinriktning. Ungdomarna fick därefter göra praktik under våren för att de skulle få prova på att arbeta under några dagar. Syftet med praktiken var först och främst att minimera risken för elevers felval.

PRYK har sedan det infördes varit en del av det Individuella programmet vid Tyresö gymnasium. Ungdomarna erhåller således studiebidrag och omfattats av skolförsäkring.

PRYK ungdomarna träffar mentorerna men är till större del ute på praktik inom det valda yrket. Av de hittills cirka 40 elever som har varit inskrivna på PRYK har 31 fått arbete, fem har fått ny motivation och börjat studera medan sex inte har fullföljt PRYK. Majoriteten av PRYK eleverna är pojkar men även ett tiotal flickor har varit inskrivna på programmet.

Syfte och Målgrupp

PRYK vänder sig till de elever som saknar betyg och som inte haft en fungerande skolgång under högstadiet. De vill eller kan inte gå på ett nationellt program eller IV-program. Eleverna har ofta haft mycket frånvaro från grundskolan. De flesta har inlärningssvårigheter i form av dyslexi, adhd, add etc. Många gånger har eleverna även haft en svår social bakgrund i form av psykiska problem, kriminella problem eller missbrukande föräldrar.

Målet med PRYK är att:

- Ge individen goda kunskaper i valt yrke
- Ge individen självkänsla och yrkesstolthet
- Ge individen lust till att lära mer genom att bedriva lärandet på vald arbetsplats
- Ge individen möjlighet att få godkänt i valda kärnämnen
- Ge individen färdigheter som leder till fast arbete

Innehåll

PRYK består till största del av arbetsplatsförlagd utbildning. Under första året är ungdomarna ute på praktik på heltid för att i åk två kunna välja att läsa kärnämnen. Undervisningen är inte obligatorisk utan ungdomarna väljer själva om de vill läsa något av kärnämnen. Även körkortsutbildning erbjuds för de ungdomar där yrket kräver det. Idag är det två personer som arbetar heltid med PRYK. Mycket tid läggs på att ungdomarna ska få stärkt självförtroende och självkänsla. I början av utbildningen läggs tiden på att få ungdomarna att välja yrke. Det sker genom samtal, studiebesök på företagen samt

informationssökning på Internet. Ungdomarna uppmanas att själva välja ut intressanta företag och ta kontakt med dem.

En förutsättning för att en person ska bli antagen på PRYK är att han eller hon kan visa på motivation och eget driv. Trots att PRYK ungdomarna ofta inte har klarat studierna på gymnasiet och haft hög frånvaro på grundskolan ställs det krav på att de har en arbetsvilja och mycket god närvaro för att kunna sköta ett arbete på heltid.

Ungdomarna som genomgår hela PRYK får ingen gymnasieexamen utan får istället ett intyg. Intyget består av mentoreernas och företagshandledarnas bedömning av ungdomens förmåga att fungera på en arbetsplats. Vissa av de får även betyg i kärnämnen. I enstaka fall får de vissa yrkesämnen validerade av en yrkeslärare från Byggmästarföreningen i Kista. Intyget som eleverna får blir mycket viktigt för elevernas fortsatta etablering på arbetsmarknaden.

IV-programmet

Det huvudsakliga syftet med det nuvarande IV-programmet är att eleverna ska uppnå behörighet till ett nationellt eller specialutformat program. IV-programmet har med andra ord enbart haft ett syfte, nämligen att eleverna ska klara av sina fortsatta studier. I praktiken har det inte blivit så eftersom eleverna visat sig vara en mycket heterogen grupp. Det är inte alla elever som har haft motivationen, viljan eller möjligheten att bli behörig och studera vidare till gymnasiet. Det är något som regeringen har tagit fasta på i sitt nya förslag till skollag där fem nya studievalternativ ska ersätta det nuvarande IV-programmet med syftet att skapa en tydlighet även för de elever som är obehöriga.

GY011 och skollagen

I och med att den nya skollagen och gymnasieförordningen träder i kraft i juli 2011 avskaffas det Individuella programmet och ersätts istället av fem Introduktionsprogram. I motsats till det tidigare IV-programmet har Introduktionsprogrammets fem studievägar olika syften, där inte alla elever förväntas studera vidare. De nya studievägarna inriktas mot både fortsatta studier men också för inträde på arbetsmarknaden. Yrkesintroduktion och

Individuellt alternativ är de två Introduktionsprogrammen som till viss del kan sägas liknar kommunens PRYK.

Yrkesintroduktion

Syfte och målgrupp

Syftet med Yrkesintroduktion är att eleven ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för eleven att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till vidare studier på ett nationellt yrkesprogram. Målgruppen är ungdomar som önskar sig en utbildning inom gymnasieskolan med ett huvudsakligen yrkesinriktad innehåll.

Elever som kommer att återfinnas på Yrkesintroduktionen kommer ha vitt skilda förutsättningar och behov. En del av eleverna kommer enbart ha saknat enstaka betyg för att ta sig in på Introduktionsprogrammet IMPRO (programinriktad Introduktionsprogram) eller ett nationellt yrkesprogram. Andra elever kommer att ha mycket bristande kunskaper från grundskolan och särskilda behov som gör att de sannolikt kommer att få sin hela utbildning inom ramen för Yrkesintroduktion. De elever som kommer att gå Yrkesintroduktion under hela de tre åren kommer inte få ut någon yrkesexamen utan får istället ett intyg från skolan

Utbildningens innehåll

Kommunen kan välja att utforma utbildningen för en grupp elever alternativt för en individ. Om utbildningen är utformad för en grupp elever blir den sökbar och eleverna konkurrerar då på samma sätt som till ett nationellt program det vill säga med sina betyg. Hemkommunen är emellertid skyldig att erbjuda Yrkesintroduktion för alla de elever där utbildningen anses vara det bästa alternativet för eleven ifråga.

Om utbildningen är utformad för en grupp elever ska den organiseras i förväg med givna kurspaket så att eleverna vet vad de söker till. Utbildningens huvudsakliga innehåll ska vara yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ska innehålla grundskoleämnen som eleven inte fått godkänt i, karaktärsämnen och kurser från gymnasieskolans nationella yrkesprogram och eller annan

yrkesinriktad utbildning. Vidare ska APL (arbetsplatsförlagd utbildning) eller praktik ingå i programmet då de utgör ett viktigt inslag i utbildningen. Den kan omfatta huvuddelen av elevens yrkesutbildning, men det är absolut inte ett krav. Det är för att elever som bedöms gynnas bäst av en i huvudsak skolförlagd yrkesutbildning också ska kunna få det.

Individuellt Alternativ

Individuellt alternativ är den studieväg som fokuserar helt på elevens behov och förutsättningar. Syftet med programmet är att förbereda eleverna för att gå vidare till Yrkesintroduktion, arbetsmarknaden eller annan utbildning som till exempel folkhögskola och vuxenutbildning. Programmet riktar sig till de elever som ligger längst ifrån att klara ett nationellt program. Målgruppen är således elever som har stora kunskapsbrister från grundskolan och som behöver motivationsskapande utbildning. Det kan också vara elever med synnerliga skäl, det vill säga elever som behöver studera i liten grupp, oftast på grund av svår diagnos.

Utbildningen präglas av en hög grad av individualisering och riktar sig till en snäv målgrupp eftersom de andra studievägarna är för de elever som önskar en mer yrkesinriktad utbildning (Programinriktat introduktionsprogram och Yrkesintroduktion) och för de som nästan är behöriga till gymnasieskolans nationella program (Preparandutbildning). Eleverna får ett intyg efter att ha genomgått utbildningen.

Ung i Tyresö

Bakgrund

Ung i Tyresö är en insats som finansieras av Samordningsförbundet Östra Södertörn som följaktligen ägs och finansieras gemensamt av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstinget och kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö Kommun.

I projektet Ung i Tyresö är det tre förvaltningar som är involverade; socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen samt

utvecklingsförvaltningen som tillsammans samverkar med Tyresös Arbetsförmedling. Två ungdomscoacher arbetar heltid med projektet. En av dem är anställd av socialförvaltningen medan den andra av utvecklingsförvaltningen.

Projektet leds av en styrgrupp vars uppgift är att följa måluppfyllelsen och bidra till verksamhetsutvecklingen. Styrgruppen består av chefer från kommunens berörda enheter vilket är gymnasiet, arbetscentrum och försörjningsstödsenheten samt representanter för Samordningsförbundet och Arbetsförmedlingen.

Projektet startade upp i september 2010 och är således ett ganska så nyuppstartat projekt. Idag är det 200 personer som är inskrivna. De inskrivna jobbar extra, får stöd från externa jobbcoacher gör praktik genom arbetscentrums aktiviteter, tar del i någon av Ung i Tyresös utbildningar etc.

Syfte och Målgrupp

Ung i Tyresö vänder sig till ungdomar och unga vuxna mellan 16 och 24 år som varken arbetar eller studerar. Målgruppen är en mycket heterogen grupp av ungdomar med olika förutsättningar. Många av dem som hamnar på Ung i Tyresö är dock unga personer som av någon anledning mår dåligt eller har det ”trassligt runtomkring sig”.

Huvudmålet med Ung i Tyresö är att genom samverkan förbättra ungdomars möjlighet till sysselsättning. Genom utarbetandet av en myndighetsövergripande handlingsplan ska ungdomen erbjudas tidiga insatser utifrån sitt individuella behov. Målet är att de ska erbjudas någon aktivitet inom 30 dagar.

Arbetsprocessen

Vägen in till Ung i Tyresö sker antingen genom Arbetsförmedlingen eller kommunen. Om det sker genom Arbetsförmedlingen börjar processen med att ungdomen ifråga skrivs in för att därefter skickas till Ung i Tyresö. Genom att bli inskriven på Arbetsförmedlingen kan ungdomen söka aktivitetsstöd. För att söka aktivitetsstöd måste ungdomen vara minst 18 år. Om det sker via kommunen är det oftast ungdomen själv som tar kontakt med någon av

projektets handläggare, men det kan också vara vårdnadshavare, kommunens socialtjänst eller elevens skola som tagit den första kontakten.

Väl inne i projektet kartläggs och upprättas en handlingsplan för individen. Därefter erbjuds ungdomarna olika insatser efter deras behov. Det kan vara allt från motivationshöjande aktiviteter, jobbsökaraktiviteter, ekonomisk rådgivning, studie- och yrkesvägledning, skriva cv med mera.

Ungdomar som är inskrivna i Ung i Tyresö har obligatoriskt närvaro då det är en förutsättning för att de ska erhålla aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen och försörjningsstöd från Socialförvaltningen. De fyller i en tidsrapport som skrivs under av en handläggare för att därefter skickas till ansvarig myndighet.

Ung i Tyresös samarbete med IV-programmet

Gymnasieskolan tar kontakt med Ung i Tyresö när en elev är på väg eller redan har hoppat av skolan. Möte anordnas med eleven ifråga för att ge information om vilka möjligheter han eller hon har utöver gymnasiet. Många av eleverna är från början inte så intresserade av att lämna skolans värld. Det står dock klart redan från början att de skulle behöva något annat alternativ till den traditionella skolformen.

Reflektioner

Utifrån beskrivningarna av verksamheterna anser utvecklingsförvaltningen att PRYK uppvisar flest likheter med den nya studievägen Individuellt alternativ. Båda verksamheterna riktar sig till elever som har stora kunskapsbrister från grundskolan och/eller som ligger långt ifrån att klara ett nationellt program. Vidare utgår de båda från ungdomens förutsättningar och behov, vilket gör att de båda alternativen kan utformas på ett flexibelt sätt.

Yrkesintroduktion är i motsats till Individuellt alternativ och PRYK främst inriktad mot att ge elever en yrkesinriktad utbildning. Eleverna går med andra ord inte bara på praktik utan förväntas även att läsa vissa gymnasiekurser som annars ingår i något av de nationella yrkesprogrammen. Det är något som PRYK ungdomarna inte gör idag och som de antagligen inte heller har motivationen till att göra.

Ung i Tyresö liknar PRYK i fråga om målgrupp och syfte, men ska mer ses som ett ytterligare alternativ, det vill säga ett alternativ som står öppet för de ungdomar som redan har prövat gymnasieskolans olika studievägar.

	PRYK	Yrkesintroduktion	Individuellt alternativ	Ung i Tyresö
Kategori	Projekt som övergått till fast verksamhet.	Gymnasieprogram	Gymnasieprogram	Samarbetsprojekt
Målgrupp	Elever som inte bedöms klara av att gå på gymnasiet. De saknar betyg och har inte haft en fungerande skolgång. De har ofta inlärnings svårigheter och/eller svår social bakgrund. De ser inte skolan som ett alternativ utan vill hellre ut och arbeta.	Ungdomar som önskar sig en utbildning inom gymnasieskolan med ett huvudsakligen yrkesinriktad utbildning.	Elever som har stora kunskapsbrister från grundskolan och som behöver motivationsskapande utbildning samt elever som har synnerliga skäl. Eleverna ligger ännu längre ifrån att klara ett nationellt program än vad elever på andra Introduktionsprogram gör.	Ungdomar mellan 16 och 24 år som varken arbetar eller studerar.
Syfte	Att ta emot ungdomar som med hjälp av stöd och tät kontakt med handledare får ett arbete efter tre till fyra års praktik.	Eleven ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för eleven att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder vidare till studier på ett nationellt yrkesprogram	Förbereda eleverna för att gå vidare till Yrkesintroduktion, arbetsmarknaden eller annan utbildning.	Genom samverkan förbättra ungdomars möjlighet till sysselsättning.
Innehåll	Heltidspraktik med möjlighet att läsa kärnämnen. Kortare utbildningar köps in vid behov.	För en grupp: Ska ha givna kurspaket i förväg. Huvudsakliga innehåll ska vara yrkesinriktad utbildning.	Utbildningen präglas av en hög grad av individualisering.	Skrivs in på Arbetsförmedlingen. Kartläggande samtal görs för att sen sätta upp en handlingsplan. Därefter erbjuds insatser efter deras behov, exempel: jobbsökaraktivitet, motivationshöjande aktivitet, praktik.
Examen	Kommer ej få ut en yrkesexamen. Intyg från handledare och företag samt i undantagsfall betyg i kärnämnen och	Kommer ej få ut en yrkesexamen utan får istället ett intyg från skolan.	Kommer ej få ut en yrkesexamen utan får istället ett intyg.	Ingen examen.

	validering av yrkesämnena.			
Ersättning	Elevpeng och anslag motsvarande 560 000 kronor per år.	Programpeng	Programpeng	Finansieras av Östra Södertön och till viss del även av kommunen och Arbetsförmedlingen.
Ersättning till individ	CSN, skolförsäkring samt inköp av utbildning till exempel körkort.	CSN och skolförsäkring.	CSN och skolförsäkring.	Aktivitetsstöd eller försörjningsstöd utifrån Arbetsförmedlingens och socialförvaltningens regler.